

Üniversite Öğrencilerinin Salgın Dönemi Uzaktan Eğitim Deneyimleri: Ordu Üniversitesi Sosyoloji Bölümü ve Besyo Örneği¹

Distance Learning Experiences of University Students in the Epidemic Period: Ordu University Department of Sociology and PESVS Sample

Erol BULUT²

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 26.05.2021

Kabul Tarihi / Accepted: 25.06.2021

Doi: 10.48146/odusobiad.943135

Atıf / Citation: Bulut, E., (2021). "Üniversite Öğrencilerinin Salgın Dönemi Uzaktan Eğitim Deneyimleri: Ordu Üniversitesi Sosyoloji Bölümü ve Besyo Örneği" ODÜSOBİAD 11(2), 533-548, doi: 10.48146/odusobiad.943135

Öz

Bu çalışma Ordu Üniversitesi sosyoloji bölümü ve Beden Eğitimi ve Spor Meslek Yüksek Okulu'nda (BESYO) öğrenim gören 276 öğrenci ile gerçekleştirilen anket sonuçlarına dayanmaktadır. Anket Google Form üzerinden online olarak uygulanmıştır. Anket formu yapılandırılmış ve açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Çalışma öğrencilerin salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitime ilişkin düşünce ve tutumlarına yöneliktir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 61'i kadın, yüzde 38,4'ü erkektir. Öğrencilerin yüzde 57,2'si BESYO'da, yüzde 42,8'i sosyoloji bölümünde okumaktadır. Öğrencilerin yüzde 92'si yüz yüze eğitimi tercih etmektedir. Öğrencilerin canlı ders takip sıklığına ilişkin oranları 'hiç ders kaçırmadığını' belirtenler için yüzde 14,9, 'arasıra dersleri kaçırdığını' belirtenler için yüzde 43,8'dir. Ders tekrarı izleme oranı ise yüzde 39,5'dir. Ders takibi büyük oranla cep telefonu ile gerçekleştirilmektedir (yüzde 59,8). Açık uçlu sorulara verilen cevaplar da verimlilik, anlaşılabilirlik ve odaklanma ön plana çıkmaktadır. Yine açık uçlu sorulara verilen cevaplar da dezavantajlarına dair verilen cevaplar da avantaj olarak ev rahatlığı, kayıt/tekrar izleme olanağı ve derslerin salgın döneminde devam edebilmesi, dezavantaj olarak internet sorunları, verimsizlik ve dikkat/odaklanma ön plana çıkmaktadır. Öğrencilerin salgın kurallarına büyük oranda uyduğu görülürken, salgının duygusal durumuna olumsuz etki yaptığını söyleyenlerin oranı yüzde 82,6'dır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Uzaktan Eğitim, Salgın, Covid19, Sosyoloji.

Abstract

This paper investigated students' views and attitudes towards distance learning during the COVID-19 pandemic. The sample consisted of 276 students (168 women and 108 men) from the sociology department (n=118) and physical education and sports vocational school (PESVS) (n=158) of Ordu University. Data were collected using an online survey consisting of structured and open-ended questions. The majority of the participants (92%) preferred face-to-face learning. Forty-one participants (14.9%) "never missed classes" while 43.8% of the participants "sometimes missed classes." Less than half the participants (39.5%) watched the classes again. More than half the participants (59.8%) attended classes on their smartphones. When asked the reason for their preference, participants emphasized efficiency, clarity, and focus. For participants, the advantages of distance learning were that they attended classes from the comforts of their homes, watched classes over and over again, and continued education during the pandemic. As for disadvantages, they talked about Internet issues, inefficiency, and concentration problems. Most participants obeyed the pandemic restrictions. The majority of the participants (82.6%) stated that the pandemic adversely affected their mood.

Keywords: Education, Distance learning, Pandemic, Covid19, Sociology

¹ T.C. Ordu Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu, 29.09.2020, 2020-71 sayılı karar.

² Dr. Öğr. Üyesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Ordu, E-Posta: e_bulut10@hotmail.com, ORCID ID: ORCID ID: 0000-0001-7154-4193

Giriş

Uzaktan eğitim salgın döneminde eğitimin devam etmesini sağlamakla birlikte, öğrencileri, öğretmenleri, okul yönetimlerini ve aileleri derinden etkilemiştir. Örneğin eğitimde okullarla birlikte bir nebze etkisi azalan aile tekrar çocukların eğitiminde en önemli etken olmuştur (Bozkurt, 2020a, s. 121). Diğer taraftan yüz yüze eğitimde yardımcı olarak kullanılan teknoloji eğitimin ana unsuru haline gelmiştir. Bu nedenle öğretmenlerin/hocaların teknolojiye daha fazla uyum sağlaması gerekmiştir. Okul yönetimleri veya eğitim alanındaki yöneticiler ise belirsizlik içerisindeki süreçte anında cevap vermekte zaman zaman zorlanmışlardır. Derslerin ve sınavların nasıl düzenleneceği gibi kararlarda gerçekleşen gecikmeler eğitim aktörleri üzerindeki baskıyı arttırmıştır.

Süreçten hiç kuşkusuz en fazla etkilenenler öğrencilerdir. Teknoloji ile barışık ve teknolojiyi yardımcı unsur olarak kullanmada istekli bir nesil olmakla birlikte, tüm derslerin internet ortamında gerçekleştiriliyor olması öğrencileri zorlayabilmektedir. Ayrıca eğitimin dikkat ve odaklanma sorunlarına açık olan bir ortamda (evde) gerçekleşmesi konuları anlamayı güçleştirebilmektedir. Ayrıca sürecin belirsizliği ve geleceğe yönelik kaygılar öğrencilerin derslere olan ilgilerini azaltabilmektedir. Öğrencilerle birlikte öğretmenlerin/hocaların, ailelerin, yöneticilerin salgın ve kısıtlamalar nedeniyle yaşadıkları stres eğitimin kalitesini düşürebilmektedir. Diğer taraftan uzaktan eğitim teknolojiye uyumu ve bireysel araştırma düzeyini artırma gibi olumlu yönler içermektedir.

Kısaca uzaktan eğitim süreci avantaj ve dezavantajları ile eğitimde hali hazırda tartışılan değişim sürecini daha belirgin hale getirmiştir. Dolayısıyla gelecekteki eğitime hazır olabilmek için salgın dönemi bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Yapılan/yapılacak çalışmalar uzaktan eğitim konusundaki eksileri ve artıları görmemizi sağlayarak daha iyi bir eğitim sistemi hazırlamamızı sağlayabilir.

Bu kapsamda öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum, davranış ve düşüncelerini görmek amacıyla Ordu Üniversitesi sosyoloji bölümü ve BESYO öğrencileri örneğinde bir anket uygulanmıştır. Çalışmada öncelikle uzaktan eğitim süreci ve etkileri ele alınmaktadır. Daha sonra araştırmanın metodolojisi ve anketten elde edilen verilerin sonuçları ortaya konmaktadır. Tartışma başlığı altında ise araştırma sonuçları literatürdeki diğer bazı araştırmalar ile karşılaştırılmaktadır.

Salgın Dönemi Uzaktan Eğitim

Günümüz toplumları bilgi, iletişim ve teknoloji üçlüsü ile şekillenmektedir. Artan iletişim ve teknoloji olanakları bilgiyi küresel bir güce dönüştürmüştür. Bilgisayar ve internet her tür bilgiye kolayca ve hızlı bir şekilde erişim imkânı sağlamıştır. Zaman ve uzam arasındaki ilişkiyi esnekleştiren teknolojik gelişmeler geleneksel okul temelli eğitimde değişimler yaratmıştır. Uzaktan eğitim bu değişimin en önemli örneğidir.

Uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmenlerin yüz yüze gelmedikleri, öğrenim etkinliklerini iletişim teknolojileri vasıtasıyla gerçekleştirdikleri bir eğitim modelidir (Tezcan, 2016, s. 293). Uzaktan eğitim "bireyin kendi kendine öğrenmesini amaçlayan, eğitsel içeriklerin öğrenenlere özel olarak hazırlanmış araçlarla ve çeşitli ortamlar yoluyla sağlandığı bir öğretim yöntemi olarak da tanımlanabilir" (Banar ve Fırat, 2015, s. 19). Uzaktan eğitim geçmişte posta yoluyla/mektupla öğretim şeklinde gerçekleşirken günümüzde internet teknolojisi ile sağlanmaktadır. Bu kapsamda uzaktan eğitim 1700'lü yıllarda mektupla öğretim, 1960'larda uzaktan eğitim üniversitelerinin kurulmasıyla önemli bir dönüşüm yaşamış ve günümüzde internet teknolojileri ile giderek yaygınlaşmıştır. (Özbay, 2015, s. 378) Günümüzde Türkiye dâhil olmak üzere dünyada birçok ülkede uzaktan eğitim uygulanmaktadır. Türkiye'de üniversitelerin yaklaşık yüzde 66'sı tarafından uzaktan eğitim yoluyla verilen zorunlu ortak dersler (Yabancı dil, Türk Dili ve Edebiyatı ve Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi) bu uygulamanın ülkemizde en bilinen en iyi örneğidir (Eroğlu ve Kalaycı, 2020, s. 238). Yine Anadolu Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi açıköğretim fakülteleri uzaktan eğitim uygulamasına örnektir. Çeşitli üniversite, program ve derslerde yapılan uzaktan eğitim COVID 19 salgını ile Türkiye'deki tüm eğitim kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır (Bozkurt, 2020a) salgın dönemi uygulanan eğitim modelinin "acil uzaktan eğitim" olarak tanımlanması gerektiğini belirtmektedir).

Aralık 2019'da Çin'de görülen COVID 19 hastalığı, Mart 2020 tarihi itibarıyla tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Salgın sağlık, ekonomi, siyaset ve toplumsal alanlarda yarattığı etkilerle son yüzyılın en önemli krizlerinden biri olmuştur. Milyonlarca insanın yaşamını yitirmesine, ülke ekonomilerinin

zayıflamasına, işsizlik ve yoksulluğun yükselmesine, sağlık altyapısındaki eksikleri gün yüzüne çıkartarak modern devletlerin ve uluslararası kuruluşların sorgulanmasına yol açmış ve günlük yaşamımızdaki tüm rutinleri bozmuştur.

Salgından etkilenen en önemli alanlardan biri de eğitimidir. Pandeminin tüm dünyada etkisini göstermesiyle birlikte çoğu ülke eğitime ara vermiş ve uzaktan eğitim sürecine başlamıştır. Türkiye de tüm eğitim kademelerinde eğitime ara vererek, ilköğretim ve lise düzeylerinde EBA sistemi ile uzaktan eğitime devam etmiştir. Üniversitelerde YÖK kararı ile dönemin uzaktan eğitimle tamamlanması kararı alınmıştır. Bu kapsamda Ordu üniversitesi 23 Mart 2020 itibarıyla uzaktan eğitim uygulamasına geçmiştir. 2019-2020 bahar döneminde yarım kalan dersler için bazı üniversiteler ders kaynaklarının (ders notu, kitap vb.) internet ortamında paylaşılması ve bu kaynaklar üzerinden sınav yapılması yolunu seçerken, Ordu Üniversitesi hızlı bir şekilde altyapısını hazırlayarak canlı ders uygulamasını devreye sokmuştur. Başta 2019-2020 bahar dönemini kapsayan uzaktan eğitimin, salgının devam etmesi nedeniyle 2020-2021 eğitim öğretim yılının tamamında uygulanması kararlaştırılmıştır. Okulların kapatılması ve uzaktan eğitim süreci eğitimin devam edebilmesi için en iyi çözüm aracı olmakla beraber birçok sorunu beraberinde getirmiştir.

Birleşmiş Milletler raporunda (UN, 2020) pandemi öncesi 250 milyondan fazla çocuğun okula gidemediği ve 387 milyon çocuğun (%56) temel okuma becerilerinden yoksun olduğu tahmin edilmektedir. Pandemi ise hali hazırdaki bu sorunlara yenilerini eklemiştir. Raporda Nisan 2020'nin ortasına kadar, 200 ülkede ilköğretim öncesi eğitimden yükseköğretime kadar 1,58 milyar çocuğun ve gencin (dünya genelindeki öğrencilerin yüzde 94'ü) salgından etkilendiği belirtilmektedir. Okul kapanışlarına cevap verme yeteneği ise, ülkelerin gelişim düzeyine göre çarpıcı bir şekilde değişmektedir. Örneğin, 2020'nin ikinci çeyreğinde, insani gelişmenin düşük olduğu ülkelerde ilköğretimdeki çocukların yüzde 86'sı etkin bir şekilde okula gitmemektedir. Bu oran insani gelişmenin çok yüksek olduğu ülkelerde sadece yüzde 20'dir. COVID-19'un günlük yaşamda neden olduğu kesintiler, dünya çapında 40 milyon çocuğun kritik okul öncesi yıllarında erken çocukluk eğitimini kaçırdığı anlamına gelmektedir. En fakir ülkelerin tahmini yüzde 40'ı COVID-19 krizi sırasında risk altındaki öğrencileri destekleyememektedir ve geçmiş deneyimler hem eğitim hem de cinsiyet eşitsizliklerinin salgın dönemlerinde artma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Raporda gelir kayıpları ve işsizliğin çocuk işçiliğini artırması ve kız çocuklarının eğitim oranlarını düşürmesi ihtimali dile getirilmektedir. COVID-19 nedeniyle aşırı yoksulluk içindeki insan sayısının 71 ila 100 milyon arasında artacağı tahmin edildiğinden, okul terklerine dikkat edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Nispeten az sayıda ülke, uzaktan eğitim yöntemlerinin etkili erişimini ve kullanımını gerçekleştirebilmektedir. Yüksek gelirli ülkelerde uzaktan eğitim yaklaşık yüzde 80-85'i kapsarken, bu oran düşük gelirli ülkelerde yüzde 50'nin altına düşmektedir. Kısaca bilgisayar, internet gibi uzaktan eğitim için gerekli olan araçlara sahip olmak şöyle dursun en temel ihtiyaçlardan elektriğe sahip olmayan öğrencilerin zaten zar zor devam eden eğitimleri bu süreçte tamamen kesilme tehlikesi taşımaktadır.

Benzer şekilde Avrupa komisyonu raporu (Di Pietro et. al 2020) pandemi öncesi okul dışı etkinlikleri ve uzaktan eğitimi kullanan Finlandiya, Danimarka ve İsveç gibi ülkelerle, geleneksel okul eğitimi dışına çıkmamış Romanya, Bulgaristan ve Slovakya gibi ülkelerin arasındaki farkın açılacağına değinmektedir. Diğer taraftan raporda ebeveyn mali kaynakları, öğrencilerin dijital becerileri gibi nedenlere bağlı olarak daha az avantajlı geçmişe sahip öğrencilerin, bu acil dönemde, daha fazla öğrenme kaybı yaşayabileceği tahmin edilmektedir. Düşük sosyo-ekonomik konumdaki ebeveynlerin çocukların bilişsel gelişimine katkıları ise daha az olacaktır. Yine uzaktan çalışma imkânına sahip olmayan aileler çocuklarının evde eğitim sürecine çok daha az katkı yapabilecektir. Ayrıca raporda yerli öğrenciler ve göçmen öğrenciler arasında önemli öğrenme eşitsizlikleri ortaya çıkabileceği ifade edilmektedir. Artan eşitsizliğe katkıda bulunabilecek diğer bir etken ise, öğretmenlerin dijital teknolojilere hazırlıklı olmamasında yatmaktadır. Bu kapsamda rapora göre şimdiye kadar daha dezavantajlı çocukları belirlemek için aile geçmişine odaklanılırken, diğer göstergeler gözden kaçırılmamalıdır.

Diğer taraftan, derslerin yapılmasında karşılaşılan internet sorunları, uygulamalı derslerin teorik düzeyde kalması, sınavların yapımında ve değerlendirme sürecindeki belirsizlikler, akademik çalışmaların sektöre uğraması gibi birçok sorun yaşanmaktadır. Salgının sağlık tehdidinin yanı sıra günlük yaşamdaki kısıtlamaların yarattığı stres de bu sorunlara eklenmelidir. Örneğin yapılan araştırmalara göre verimlilikteki değişim ile pandemi sonrasında yaşanan stres ve artan kaygı

arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Ölüm/mikrop kapma korkusu, geçim derdi arttıkça verimlilik düşmektedir (Bozkurt, 2020b, s. 131). Ailelerdeki bu verimlilik kaybının öğrencileri etkilemediğini söylemek mümkün değildir. Öğrenciler hem ailelerinin ekonomik durumu hem de kendi gelecekleri hakkında kaygılanmaktadırlar. Bu durum öğrencilerin motivasyonunu ciddi derecede etkilemektedir. Pandemi döneminde ve sonrasında artan/artması öngörülen işsizlik yine öğrencilerde motivasyon kaybına neden olabilmektedir. Özellikle son sınıf öğrencileri yoğun bir belirsizlik yaşamaktadır. Ayrıca okul sosyalleşme açısından en önde gelen kurumdur. Dolayısıyla sosyalleşmenin azalması öğrencilerde stresi arttırabilmektedir. Okulda ders dışı etkinliklerin (konferans, kulüp etkinlikleri gibi) ortadan kalkması öğrenme düzeyini ve motivasyonunu düşürmektedir. Yine akademik araştırma faaliyetlerinde kısmi düzeyde aksaklıklar yaşanması eğitimi negatif etkilemektedir.

Kıscası pandemi sonrası, eğitim kurumlarının eğitim sisteminde köklü değişiklikler yapması söz konusu olabilir. Eğitim kurumları daha fazla teknoloji kullanımına ağırlık verebilir (Karakas, 2020, s. 566). Ancak teknoloji kullanımı öğrenim kurumlarında arttıkça düşük gelirli ailelerden ve dezavantajlı gruplardan gelen öğrencilerin, yüksek hızlı internet bağlantısını ve çevrimiçi öğrenim için gerekli teknik araçları karşılayamamaları nedeniyle daha geri kalmaları muhtemeldir (Jena, 2020: 80). Dolayısıyla pandemi sonrası eğitimde daha fazla yer alacağı öngörülen teknolojinin eşitsizlikleri azaltıcı bir faktör olmasını destekleyen eğitim politikalarının geliştirilmesi elzemdir.

Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmanın konusu Covid 19 salgını döneminde Ordu Üniversitesi Sosyoloji Bölümü ve BESYO (Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu) öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin düşünce, tutum ve davranışlarıdır. Araştırma Ordu Üniversitesi Sosyoloji bölümü ve BESYO öğrencilerinin uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri temelinde sınırlandırılmıştır.

Amaca yönelik örnekleme tekniği ile Sosyoloji bölümü ve BESYO bölümleri araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu iki bölümün tercihinde sosyoloji bölümünün teorik ağırlıklı ve BESYO'nun uygulama ağırlıklı olması etkili olmuştur. Örneklem hesaplamalarında azami 255 örneklem sayısı hesaplanmıştır. Bu kapsamda araştırmaya dâhil edilecek kişinin 255'in altında olmaması planlanmıştır. Araştırma evreninin tamamına ulaşılması amaçlanmakla birlikte Google Form üzerinden internet tabanlı gerçekleştirilen anket uygulamasına 288 öğrenci katılmıştır. Ancak 12 anket tespit edilen sorunlar nedeniyle iptal edilmiş ve 118'i Sosyoloji Bölümü ve 158'i BESYO öğrencisi olmak üzere toplamda 276 öğrenci araştırmaya dâhil edilmiştir.

Araştırmada nicel araştırma tekniklerinden tarama araştırması kullanılmıştır. Anketler Google form üzerinden uygulanmıştır. Anket formu 30 kapalı uçlu ve 3 açık uçlu soru olmak üzere toplam 33 sorudan oluşturulmuştur. Araştırma sonuçları betimsel analiz çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Araştırma için Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmaları Etik Kurulundan etik onay (2020-71) alınmıştır. Ayrıca araştırmaya ilişkin bilgilendirilen öğrencilere kişisel bilgilerin gizli tutulacağı ve araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı belirtilerek gönüllü olanlar araştırmaya dâhil edilmiştir.

Salgın Dönemi Uzaktan Eğitime İlişkin Betimsel Bulgular

Araştırmamıza dâhil olan 276 öğrencinin bilgileri Görsel 1'de verilmektedir. Buna göre 276 öğrencinin 170'i kadın 106'sı ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin 118'i sosyoloji bölümü, 158'i ise BESYO öğrencisidir. Birinci sınıf öğrenci sayısı 68, ikinci sınıf öğrenci sayısı 97, üçüncü sınıf öğrenci sayısı 55 ve dördüncü sınıf öğrenci sayısı 56'dır.

		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	170	61,6
	Erkek	106	38,4
Bölüm	Sosyoloji	118	42,8
	BESYO	158	57,2
Sınıf	1.Sınıf	68	24,6
	2.Sınıf	97	35,1
	3.Sınıf	55	19,9
	4.Sınıf	56	20,3

Görsel 1: Cinsiyet, Bölüm ve Sınıf

Görsel 2’de öğrencilerin gelir düzeyi, yerleşim yeri ve konut özelliklerine dair veriler yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin %65,2’sinin orta gelir grubuna dâhil olduğu görülmektedir. Yerleşim yeri kapsamında ilçe %34,8 ile en yüksek orana sahiptir. Konut türünde %59,8 ile apartman dairesi ve site tarzı konutlar ön plana çıkmaktadır. Öğrenci ailelerinin %74,3’nün konut sahibi olduğu görülmektedir.

	Sayı	Yüzde	
Gelir Düzeyi	Düşük	18	6,5
	Ortanın Altı	31	11,2
	Orta	180	65,2
	Ortanın Üstü	42	15,2
	Yüksek	5	1,8
Yerleşim Yeri	Köy	56	20,3
	İlçe	96	34,8
	Şehir	42	15,2
	Büyükşehir	82	29,7
Konut Türü	Müstakil Ev	111	40,2
	Apt. Daire/Site	165	59,8
Konut Sahipliği	Ailenin Kendisinin	205	74,3
	Kira	67	24,3
	Diğer	4	1,4

Görsel 2: Gelir Düzeyi, Yerleşim Yeri ve Konut Özellikleri

Ders takibini gerçekleştirdikleri ortama ilişkin bilgilerin yer aldığı Görsel 3’e göre öğrencilerin %64,1’nin kendilerine ait odaları vardır. Öğrencilerin yalnız %5,4’ü ailelerinin sessiz bir ortam sağlamada hiç desteği olmadığını söylemiştir. Tamamen desteklediğini söyleyenlerin oranı ise %39,9’dur. Rakamlar öğrencilerin yarısından fazlasının sessiz ortam konusunda kısmen veya tamamen destek aldığını göstermektedir (Kısmen, destekliyor ve tamamen destekliyor toplam %85,5’dir).

3655 veli üzerine yapılan bir çalışmada velilerin %78,50’si çocuklarına rahatsız edilmeyeceği bir çalışma ortamı sağlayabildiğini düşünürken, %21,50’si bu ortamı sağlayamadığını düşünmektedir (Yılmaz vd. 2020). Bu sonuçlar bizim çalışmamızla oldukça yakındır.

	Sayı	Yüzde	
Konut Kişi Sayısı	Üç ve daha az	52	18,8
	Dört	93	33,7
	Beş	66	23,9
	Altı	39	14,1
	Yedi ve daha fazla	26	9,4
Oda Sayısı	Bir veya iki odalı	43	15,6
	Üç odalı	148	53,6
	Dört ve fazla odalı	85	30,8
Kendine Ait Oda	Var	177	64,1
	Yok	99	35,9
Aile Destek (Sessiz Ortam)	Hiç Destek Yok	15	5,4
	Destek Yok	25	9,1
	Kısmen	76	27,5
	Destekliyor	50	18,1
	Tamamen Destek	110	39,9

Görsel 3: Ders Takibi Ortamı

Öğrencilerin ders takibi için ihtiyaç duydukları teknolojik özellikler Görsel 4’de gösterilmektedir. Öğrencilerin %59,1’nin kendisine ait bilgisayarı olmadığı görülmektedir. Ders takibi %59,8 oranı ile kendilerine ait cep telefonu ile yapılmaktadır. İnternet kullanımında ise %40,2 ile mobil internet ön plana çıkmaktadır.

	Sayı	Yüzde
--	------	-------

Kendine Ait Bilgisayar	Var	113	40,9
	Yok	163	59,1
İnternet Türü	Ev İnterneti	65	23,6
	Mobil İnternet	111	40,2
	Her İkisi	100	36,2
Ders Takip Türü	Kendine Ait Bilgisayar/Tablet	76	27,5
	Kendine Ait Cep Telefonu	165	59,8
	Aileye Ait Bil./Tab./Cep Tel.	35	12,7

Görsel 4: Teknolojik Özellikleri

Öğrencilerin ders takip ve çalışma düzenine ilişkin verilere bakıldığında (Görsel 5), tüm dersleri takip ettiğini belirtenlerin oranı %14,9'da kalmaktadır. Arasına dersleri kaçırdığını belirtenlerin oranı ise %43,8'dir. Buna göre öğrencilerin yarısından fazlasının (%58,7) derslerin çoğunu takip ettiği söylenebilir. Ders tekrarı izleyenlerin oranı ise %39,5'dir. Ders çalışma sürelerine bakıldığında ders çalışmaya hiç vakit ayırmadığını söyleyen öğrencilerin %43,1 oranı dikkat çekmektedir. Bu durum bir motivasyon eksikliğinin göstergesi olabilir. Evde vakit geçirmede ise internet/sosyal medya (%37,7) ve ev işleri (%31,2) ön plana çıkmaktadır.

		Sayı	Yüzde
Canlı Ders Takip Sıklığı	Hiç Ders Kaçırmiyorum	41	14,9
	Ara Sıra Dersleri Kaçırmiyorum	121	43,8
	Dersleri Ara Sıra Takip Edebiliyorum	61	22,1
	Derslerin Çoğunu Kaçırmiyorum	53	19,2
Ders Tekrarı İzleme	İzliyorum	109	39,5
	İzlemiyorum	167	60,5
Ders Çalışma Süresi	Hiç Çalışmiyorum	119	43,1
	Bir Saat	95	34,4
	İki Saat	37	13,4
	Üç Saat	11	4
	Dört ve Fazla	14	5,1
Evde Vakit Geçirme Biçimi	Ev İşleri	86	31,2
	TV İzleme	13	4,7
	İnternet/Sosyal Medya	104	37,7
	Aileyle Aktivite/Sohbet	43	15,6
	Kitap Okuma/Spor vb.	14	5,1
Arkadaşlarla İletişim	İşte Çalışma	16	5,8
	Hergün	82	29,7
	Haftada İki-Üç Gün	95	34,4
	Haftada Bir	52	18,8
	İki-Üç Haftada Bir	35	12,7
	Hiç	12	4,3

Görsel 5: Ders Takip ve Çalışma Düzeni

Görsel 6'da öğrencilerin eğitim tercihleri ve nedenleri yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin %92'si yüzyüze eğitimi tercih etmektedir. Bu tercihin nedenlerinde ise ilk sırada %39,9 ile verimlilik/etkililik gelmektedir. Uzaktan eğitim tercihi yapan 22 öğrenciden 14'ü (%63,6) uzaktan eğitimin nedeni olarak rahatlığa, 3'ü verimliliğe/etkililiğe, 2'si ulaşılabilirliğe (tekrar) vurgu yapmaktadır. Yüzyüze eğitim tercihinde bulunanlar ise tercih nedeni olarak sırasıyla verimlilik/etkililik (107 kişi %42,1), odaklanma/dikkat (33 kişi %13), anlaşılabilirlik (30 kişi %11,8) ve iletişim (25 kişi %9,8) ifadelerine başvurmaktadır.

		Sayı	Yüzde
Eğitim Tercihi	Yüz Yüze	254	92
	Uzaktan	22	8
Tercih Nedeni	Verimlilik/Etkililik	110	39,9
	Anlaşılabilirlik	31	11,2
	Odaklanma/Dikkat	34	12,3
	İletişim	25	9,1

Mekân Uygunluğu	19	6,9
Disiplin	15	5,4
Rahatlık	14	5,1
Sosyallik	8	2,9
Ulaşılabilirlik (İnternet, tekrar izleme)	20	7,2

Görsel 6: Eğitim Tercihi ve Nedenleri

Tercih nedenleri açık uçlu olarak sorulmuş ve sonrasında kategoriler oluşturulmuştur. Uzaktan eğitim tercihinde bulunan öğrencilerin daha çok rahatlık ve dersleri tekrar etme özelliğine vurgu yaptığı görülmektedir. Örneğin bir öğrenci yüzyüze eğitimdeki çekingenliğine vurgu yaparak şunları söylemiştir;

“Çekingenliğim olmuyor bir de ders kayıtları gayet işimize yarıyor daha iyi takip edebiliyorum dersleri tabiki yüzyüze eğitim daha fazla etkilidir ama bence uzem de gayet iyi ben sevdim bir de dersi tek başına dinlemek daha ayrıntılı oluyor hocaya daha yakınsın gayet hoş”

Benzer şekilde bir diğer öğrenci *“Daha rahat hissediyorum kendimi derse katılım noktasında çekinmiyorum”* ifadesini kullanmıştır.

Uzaktan eğitimde daha verimli olduğunu belirten bir öğrenci ise *“Daha çok verim alıyorum ve evimde daha rahat ders çalışabiliyorum sınıftaki kalabalık ve yurt ortamı ders çalışma isteğimi düşürüyor.”* demektedir. Aynı şekilde bir diğer öğrenci uzaktan eğitimin odaklanma konusunda daha iyi olduğunu belirtmektedir; *“Dikkatimi dağıtacak herhangi birileri olmuyor ve yalnızca hocaya odaklanıyorum”*. Tekrar konusuna vurgu yapan öğrenciler ise *“Dersi kaçırırsakta tekrar izleme imkanı en büyük fark.”*, *“Çalışma ve tekrar dinleme fırsatı oluyor”* ifadelerini kullanmaktadırlar.

Bazı öğrenciler ise zaman kullanımına değinmektedirler. *“Zamanı iyi yönetebilme imkanı sağlaması”, “Yolda geçirdiğim zamanı derse girmek için harcıyorum. Kendime daha fazla zaman ayırıyorum”* vb. cevaplar zamana vurgu yapan cevaplar arasındadır.

Bir öğrenci ise uzaktan eğitimle yüzyüze eğitimin aynı nitelikte olduğuna değinmektedir. Ayrıca salgın döneminin getirmiş olduğu sorunlar içerisinde derslerde verimlilik aranmasından yakınmaktadır;

“uzaktan eğitim ile yüzyüze eğitimin hiç bir farkı yok ikisinde de anlatılıp geçiliyor yüz yüze eğitimde boş yere kalkıp okula gidiyoruz yol parası masraf derslere zaten yetişilmiyor 15 saniye geç girdiğimiz derse almayan hocalar var en azından böyle o sorunda kalmıyor, uzaktan eğitimin tek zamanı sıkıntısı bütün dünya felaket içinde yanıyor her gün virüsten sadece Türkiye’de yüzlerce insan ölüyor ama uzaktan eğitim var sanki hiç bir sorun yokmuş gibi verimli ders işlenmesi bekleniyor Allah bilir bu işlenen derslerden sınav falan oluruz ve kalırız”

Yüz yüze eğitim tercihinde bulunan öğrenciler ise verimlilik, ev ortamının ders için uygun olmaması, internet sorunları, uzaktan eğitimde tartışma ortamının istenilen düzeyde yapılamaması ve yüzyüze iletişim olanağının uzaktan eğitimle sağlanamaması gibi nedenleri sıralamaktadırlar.

“İmkan açısından hepimiz kısıtlıyız ve eğitim bakımından da büyük bir kaybımız var. Uzaktan eğitim tüm öğrencilere aynı düzeyde eşitlik sağlamıyor bilgisayarı, telefonu, interneti olanlar var birde bunun yanında olmayanlar var örneğin word de çalışılıp şablon hazırlanması gerekiyor bu zorla verilen sorumluluğu sokağa çıkma yasakları varken internet cafeler kapalıyken bilgisayarı olmayan bir birey ne kadar yerine getirir tartışılır. Türkiye gibi eğitime önem veren bir ülkenin eğitimini yaz okuluyla tamamlaması açığı ise yüz yüze eğitim ve sınavlarla tamamlaması gerekir. Öğrenciler mağdur edilmemeli eğitim kaldığı yerden devam etmeli”

“İnternet üzerinden eğitimde çoğunlukla katılım sağlanamıyor. Sistemde arızalar, internette ki arızalar, elektrik vs çoğunlukla katılım olmuyor ve olunca bile dersleri zor anlıyoruz kesik geliyor ses duraksamalar oluyor”

“İnternette erişiminde kaynaklı olduğu için derslerini dinleyemiyorum ve uzaktan eğitimi verimli bulmuyorum not tutamıyorum girdiğim derslerde de tekrarı olmuyor ve 1 saati ver her dersin o saatin yarısı zaten sistemin açılmasıyla doluyor. Yüz yüze bile zor anladığım dersleri uzaktan hiç anlayamıyorum. Burada mağdur öğrenci oluyor böyle bir mağduriyet istemiyorum herkesin bilgisayarı düzenli bir interneti yok o yüzden mağdur oluyorum.”

"bizim evde genelde 4 tane çocuk oluyor hepsi kuzenim 1 i kardeşim yazları 3 ay boyunca 6 çocuk oluyor yaşları 5, 6, 7 ve 14 en küçük yeğenim kitaplarımı karıştırıp yerlerini değiştiriyor ders dinlerken bağıyorlar ev kalabalık oluyor yurt rahat"

"Yüz yüze ilişkilerin daha iyi olacağını düşünüyorum çünkü uzaktan eğitim demek tam bir sıkıntı mesela açıyorum bilgisayarı dikkatim illaki dağılıyor ya canım bir şeyler yemek istiyor ya da bir yere dalıyorum göz göze temasın etkileşimi yok, bir iletişim yok böyle olunca da derslerden gereken verimi alamıyorum."

"Online eğitimde verim oranı çok düşük hocayı dersi dinlerken not alırken yakalamak çok zor yüzyüze eğitimde bu tarz sorunlar olmuyor hocayı anında durdurup sormak istediğini sorup yanıt alabiliyorsun ama online da bu pek mümkün değil"

"Yüz yüze hocalarla konuşarak tartışarak fikirlerimizi beyan ederek belli bir düzene sahip olarak daha verimli eğitim alıyoruz"

Bazı öğrenciler ise özellikle uzaktan eğitimde ders devam etme zorunluluğu gibi sorumluluklarının azaldığını bununda verimliliklerini düşürdüğünü belirtmişlerdir.

"Yüz yüze eğitim daha etkili. Öğrencilerin bir sorumluluk alması gerekiyor. Uzaktan eğitim bence çok dikkate alınmıyor, örneğin sabah 10 da olan dersleri bazen uykudan yeni uyanmış şekilde yatarken takip edenler var ama yüz yüze eğitim olsa en az 1saat önceden kalkıp hazırlanıp okula gidiyorduk, bir disiplin şart."

"Öğrencilerin otoriteye ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Bazı sorumluluklar için somut mekan ve zamana ihtiyaç vardır. Öğrenci uzaktan eğitimde kendini salar ve sorumluluklarını yerine getirmez"

"Yüz yüze eğitimde insanlar derse gitme zorunluluğu hissediyor bu şekilde herkesin katıldığını düşünmüyorum ve yeterli tartışma ortamı sağlanamıyor. Sosyalleşme açısından en önemli görevi okullar üstleniyor online eğitimde insanların yeterli olarak sosyalleşemediğini düşünüyorum."

"Öğrencilere sınırlama getirmezseniz başarı oranları çok düşer uzaktan eğitime katılma zorunluluğu olmadığı için örgün eğitim daha mantıklı olur"

"Uzaktan eğitim de katılma zorunluluğu yoktur bu bizi derslerden daha çok uzaklaştırdığı için örgün eğitim daha iyi"

Ayrıca bazı öğrenciler evde kendilerine başka sorumluluklar yüklenmesinin ders verimliliğini düşürdüğünü ifade etmektedir.

"Adapte olamıyorum. İnternette kaynaklı kesintilerden dolayı bazı cümle ve kelimeleri kaçırmam doğrultusunda devamını anlayamıyorum. Ev işi ve okul hayatı birbirine karışıyor bazen kendimi ders dinlerken bulaşık yıkıyor olarak buluyorum"

"Okula gidebildiğiniz için dışarıdan herhangi bir sorumluluk size yüklenmiyor. Sadece okul ile meşgul olabiliyorsunuz."

Görsel 7'de uzaktan eğitimin kalitesi ve verimliliğine ilişkin veriler yer almaktadır. Öğrencilerin uzaktan eğitimin kalitesini orta düzeyde değerlendirdiği görülmektedir (%40,2). Verimliliğin ise düşük düzeyde olduğu belirtilmektedir (%30,4 çok verimsiz ve %32,9 verimsiz). Bu kapsamda öğrencilerin yarıdan fazlası kendisini öğrenci gibi hissetmemektedir (%55,8). Gelecekte uzaktan eğitimin kalıcı olması durumuna ise öğrencilerin çoğunluğu katılmamaktadır (%61,2). Öğrencilerin tüm teknolojik gelişmelere rağmen gelecekte okulun eğitim için önemli bir unsur olarak kalacağını düşündükleri söylenebilir.

	Sayı	Yüzde	
Uzaktan Eğitim Kalite	Çok Kötü	39	14,1
	2	71	25,7
	3	111	40,2
	4	44	15,9
	Çok İyi	11	4
Çok Verimsiz	2	88	31,9
	3	73	26,4

Uzaktan Eğitim Verimliliği	4	24	8,7
	Çok Verimli	7	2,5
Kendini Öğrenci Hissetme	Evet	18	6,5
	Kısmen	104	37,7
	Hayır	154	55,8
Gelecekte Uzaktan Eğitim Olasılığı	Tamamen Katılmıyorum	169	61,2
	2	34	12,3
	3	46	16,7
	4	15	5,4
	Tamamen Katılıyorum	12	4,3

Görsel 7: Uzaktan Eğitimin Kalitesi ve Verimliliğine Dair Düşünceler

Görsel 8’de öğrencilerin kendileri ve hocaların uzaktan eğitim performansına ilişkin düşünceleri yer almaktadır. Buna göre öğrenciler uzaktan eğitimin kendi performanslarını azalttığı (%80,1) görüşündedirler. Hocalar açısından ise performanslarında bir değişim görmemektedirler (%52,9).

Uzaktan Eğitimin		Sayı	Yüzde
Kendi Performansına Etkisi	Azaltıyor	221	80,1
	Değişiklik Yok	43	15,6
	Artıyor	12	4,3
Hocaların Performansına Etkisi	Azaltıyor	117	42,4
	Değişiklik Yok	146	52,9
	Artıyor	13	4,7

Görsel 8: Uzaktan Eğitimin Performans Değerlendirmesi

Görsel 9’da uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajına ilişkin görüşler yer almaktadır. Avantaj olarak ev rahatlığı (%31,5) ve derslerin salgın döneminde devam edebilmesi (%17,4) ön plana çıkmaktadır. Avantajı yok diyenlerin oranı ise %23,6’dır. Yüzyüze eğitim tercihi yapan öğrencilerin 82’si (%32,3) ev rahatlığını, 47’si (%18,5) derslerin devam etmesini, 29’u (%11,4) ders tekrarını, 14’ü (%5,5) esnek zamanı, 9’u (%3,5) maddiyatı, 6’sı (%2,4) daha net/hızlı ders yapılmasını uzaktan eğitimin avantajı olarak belirtirken 63’ü (%24,8) avantajı olmadığını ifade etmektedir. Uzaktan eğitim tercihi yapan öğrencilerin (22 kişi) ise 6’sı esnek zamanı, 5’i ders tekrarını, 5’i ev rahatlığını, 3’ü daha net/hızlı ders yapılmasını, 1’i ise salgın dönemi derslerin devam etmesini avantaj olarak görmekteyken, 2’si avantaj yok ifadesini kullanmaktadır.

Uzaktan eğitimin dezavantajları olarak %22,8 ile internet sorunları ve %19,9 ile verimsizlik ilk iki sırada yer almaktadır. Onları disiplin eksikliği/rahatlık (%11,2) ve dikkat/odaklanma (%10,5) izlemektedir. Yüzyüze eğitim tercihi yapan kişilerin 54’ü (%21,3) internet sorunlarını, yine 54’ü (%21,3) verimsizliği, 33’ü (%13) dikkat/odaklanma sorununu, 29’u (%11,4) disiplin eksikliği/rahatlığı ve 27’si tartışma ortamı/iletişim eksikliğini uzaktan eğitimin dezavantajı olarak göstermektedir. Dersi anlayamama (17 kişi), uygulamalı derslerin yapılamaması (6 kişi), asosyalite (12 kişi) ifadelerinin tamamı yüzyüze eğitim tercihi yapan öğrenciler tarafından kullanılmıştır. Uzaktan eğitim tercihi yapan 22 öğrenciden 9’u (40,9) dezavantaj olarak internet sorunlarına değinirken 6’sı (%27,3) dezavantaj yok ifadesine başvurmuştur. Diğer taraftan iki öğrenci tartışma ortamı/iletişim eksikliğine, iki öğrenci ise disiplin eksikliği/rahatlığa değinmektedir.

		Sayı	Yüzde
Uzaktan Eğitim Avantaj	Avantajı Yok	65	23,6
	Derslerin Devam Etmesi (salgın)	48	17,4
	Ders Tekrarı	34	12,3
	Esnek Zaman	20	7,2
	Ev Rahatlığı	87	31,5
	Maddiyat	9	3,3
	Yoklama, Geç Kalma	4	1,4
	Daha Net, Hızlı Ders	9	3,3
	Dezavantajı Yok	12	4,3
Dezavantaj	İnternet Sorunları	63	22,8
	Dikkat/Odaklanma	34	12,3

Uzaktan Eğitim	Tartışma Ortamı/İletişim Eks.	29	10,5
Dezavantaj	Verimsizlik	55	19,9
	Dersi Anlayamama	17	6,2
	Uygulamalı Dersler	6	2,2
	Disiplin Eksikliği/Rahatlık	31	11,2
	Sosyalleşememe	12	4,3
	Uygun Ortam Eksikliği	17	6,2

Görsel 9: Uzaktan Eğitimin Avantaj ve Dezavantajları

Uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajları açık uçlu olarak sorulmuştur. Bu kapsamda uzaktan eğitim tercihi yapan öğrenciler tekrar, ev ortamının rahatlığı ve zaman verimliliği açısından değerlendirme yapmaktadırlar. "*Dersin kayıt edilmesi*", "*Ders tekrarlarını izleyebilmem daha rahat not çıkarabiliyorum*", "*Daha sonra izleyebilmek*", "*Tekrar tekrar izlenebilmesi*" ders kayıtlarına vurgu yapan ifadelerdir. "*Zaman*", "*Zaman kaybetmek yok*", "*Zaman konusunda avantajı var*", "*Yolda zaman harcamıyorum*", "*Net, hızlı*" zaman verimliliğine, "*Evde olmak*", "*Ailenin yanında olmak ve sorumluluğun azalması*", "*Ev ortamı olması (rahatlık)*" ise ev ve rahatlığa vurgu yapan ifadelerdir. Bir öğrenci "*Birebir özel ders almak gibi geliyor*" ifadesini kullanarak uzaktan eğitimi özel ders almaya benzetmektedir. Bir başka öğrenci ise "*Öğrenciler derse odaklanmak da daha kaliteli yaklaşabilir dikkati dağılmaz ve sadece hocaya odaklanır dersi daha iyi takip edebilir (bençe)*" ifadesiyle uzaktan eğitimin odaklanmada sınıf ortamının dikkat dağıtan unsurlarından arınmış olması nedeniyle daha verimli olabileceğine dikkat çekmektedir.

Uzaktan eğitim tercihi yapan öğrenciler açısından uzaktan eğitimin dezavantajı olmadığı ifade edilmekte ya da internet kaynaklı sorunlar dezavantaj olarak belirtilmektedir. Bu kapsamda uzaktan eğitim tercihi yapan öğrenciler "*Arada bir sistemin arıza yaşaması ve internet sıkıntısı yaşayan öğrencilerin ders takibi yapamaması*", "*hiç bir dezavantajı yok yüz yüze eğitimden tek farkı yapıldığı zamanın kaos içinde olması*", "*Yoğunluk olduğunda siteye girememe ve sitenin aşırı yavaş olması*", "*Hocalarımızın ses ve görüntüsünün donması*" türünden ifadeler kullanmışlardır.

Yüz yüze eğitim tercihi yapan öğrenciler uzaktan eğitimin avantajı olmadığına ya da salgın döneminde en azından eğitimin devam etmesi, ders tekrarı izleyebilme ve ev rahatlığına vurgu yapmaktadırlar. Bu kapsamda "*Şu an ki yaşadığımız olumsuz durumu en az indirmek için iyi bir yöntem*", "*Bu zor günde en yüksek kalitede dersleri dinlememizi sağlayıp derslerden geri kalmamamızı sağlıyor*", "*Bu dönemde dersleri salmamamızı için iyi oldu*" vb. ifadeler salgın döneminde eğitimin devam etmesine değinen ifadeler olarak öne çıkmaktadır. "*Normal örgün eğitimle birlikte olsa çok avantajı var ama şuan tek avantajı tekrar izlenebiliyor olması*", "*Derslerde kaçırdığım yerleri tekrar dinleyebiliyorum*" vb. ifadeler ise ders tekrarına vurgu yapmaktadır. Ayrıca "*Evde aile üyeleri ile birlikte olmak*", "*üniversitenin stresi yok üzerimizde*", "*Tek avantajı yatağımızdan erken saatte kalkmamamız*", "*Öğretmen iktidarını hissetmemek*", "*Ders dinliyor gibi durup kamera kapatarak herşeyi yapmak*" vb. rahatlık vurgusu yapan ifadelerdir. Ancak bazı öğrenciler tarafından rahatlık avantajı olarak tanımlanmakla birlikte bu avantajın geniş bir perspektifle düşünüldüğünde avantaj olup olmadığı tartışmalıdır; "*Uzaktan eğitimin en iyi avantajı rahat bir şekilde ders dinlemek bu da avantaj olur mu tartışılır tabii iyi bir ders için disiplin gerekli*". Bir öğrenci "*Tek avantajı yüz yüze eğitimin kıymetini daha çok bildirdi*" ifadesini kullanmaktadır. Diğer bir öğrenci ise uzaktan eğitimin okulun teknolojik altyapısının farkına varmasındaki etkisine değinmektedir; "*Bu sayede üniversite altyapısı olarak bilişim teknolojilerinden faydalanabilip hayata uyarlayabilecek kapasitede bir üniversite olduğumuzu anlamış olduk*".

Yüz yüze eğitim tercihinde bulunan öğrencilerin uzaktan eğitimin dezavantajlarına ilişkin görüşleri ise internet sorunları, derslerden verim alınamaması, sosyalleşmenin olmaması, hocalarla iletişim kuramama, dikkat ve odaklanma sorunu gibi ifadelerden oluşmaktadır. "*Herkes bilgisayarın başına oturup rahat bir şekilde ders dinleyemiyor bazılarının neti yok bilgisayarı yok hadi bunlar olsa ailesi anlayışlı olmayabilir bunlar da hallolsa bilgisayarın başına oturup not tutup ders dinleyen öğrenci sayısı az çünkü gereken iletişim yok, sınıf ortamı yok*", "*Hocalarla ve arkadaşlarımızla iletişimimiz kopuk oluyor*", "*Yeterli tartışma ortamı sağlanamıyor*", "*Sınıftaki gibi düşüncelerimizi paylaşamıyoruz sınıf ortamı olmadan dikkatim dağılıyor*", "*Bilgisayar, telefon, tablet gibi elektronik aletlere sürekli bakmak ve hocayla göz teması kuramamak dikkat dağılmasına dersin verimsiz olmasını sağlıyor*", "*Eğitim olarak yüz yüze derse savunuyorum. İnsan sınıf ortamında disiplin olarak psikolojiye bürünerek, dikkat dağılma seviyesi en az seviyedeysen ders dinliyor. Fakat uzaktan eğitimde öyle değil. Dersi*

dinlediğimiz yerde dikkatimizi dağıtacak etkenler sınıfa nazaran daha fazla. Ayrıca online eğitime gerek maddi gerek manevi olarak şartları yetersiz olan öğrenciler olabileceğini düşünüyorum. Fakat şuan içinde bulunduğumuz zorunlu şartlar buna dahil değildir tabii ki” gibi ifadeler uzaktan eğitimin dezavantajlarına ilişkin birkaç örnektir. Bunlara ek olarak uzaktan eğitimin sağladığı rahatlığın dezavantaj yarattığına ilişkin ifadelerde bulunmaktadır. Örneğin, “Kendimi okuldaki gibi bir disiplin anlayışında hissedemiyorum evde olduğum için daha rahat davranma eğilimi içinde olabiliyorum. Ev işleri ile uğraşmak zorundayım çünkü”, “Devamsızlık sorunu yok diye kendimi derslere katılmaya mecbur hissetmiyorum”, “Yüz yüze olan dersler kadar önemsenmemesi. Çünkü hocalar seni görmüyor, kimi sisteme giriş yapıyor ve dersi dinlemiyor”, “Derslere duyulan önemin isteğinin azalması” vb. ifadelerle ev ortamındaki rahatlığın disiplini kazanmada ve derslere verilen önemde azalmalara yol açabileceği belirtilmektedir. Ayrıca bazı öğrenciler uygulama derslerine vurgu yaparak “Uygulamalı derslerimizi sadece teorik şekilde işliyoruz”, “Uygulama derslerimizi işleyemiyoruz”, “Kesinlikle kimse bir şey anlamayacak uygulama dersler özellikle nasıl işleniyor tabii ki sadece tanım yapılıyor o yüzden uygulama dersler konusunda kötü” vb. ifadeler kullanmaktadırlar.

		Sayı	Yüzde
Yakınlardan	Var	41	14,9
Salgına Yakalanma	Yok	235	85,1
Sosyal Mesafeye Uyma	Tamamen Uymuyorum	3	1,1
	2	9	3,3
	3	31	11,2
	4	81	29,3
	Tamamen Uyuyorum	152	55,1
Duygusal Duruma Etki	Evet, Oldu	228	82,6
	Hayır, Olmadı	48	17,4
Ekonomik Duruma Etki	Son Derece Olumsuz	60	21,7
	2	90	32,6
	3	105	38
	4	15	5,4
	Son Derece Olumlu	6	2,2

Görsel 10: Salgın Etkileri

Görsel 10’da öğrencilerin salgına ilişkin düşüncelerine yer verilmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu (%82,6) salgından duygusal olarak etkilendiklerini belirtmektedir. Ayrıca büyük çoğunluğu ekonomik bakımdan salgından olumsuz etkilendiğini ifade etmektedir. Bu kapsamda salgının duygusal ve ekonomik olumsuzluklarının öğrencilerin motivasyonlarını olumsuz etkilediği söylenebilir. Hali hazırda alışılmış geleneksel yüzyüze eğitim dışındaki bir eğitim tarzına alışmak bir zorluk getirmekteyken, salgının duygusal ve ekonomik olumsuzlukları öğrencilerin sırtına daha fazla yük bindirmektedir. Bu durum uzaktan eğitim konusundaki olumsuz görüşleri bir ölçüde etkilemiş olabilir.

Tartışma

Çalışmamızda elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin büyük çoğunluğu (%92) yüz yüze eğitimi tercih etmektedir. Öğrencilerin %62,3’ü uzaktan eğitimi çok verimsiz ya da verimsiz görmektedir. Kendini öğrenci hissetme oranı ise yalnızca %6,5’dir. Gelecekte uzaktan eğitimin geleneksel eğitimin yerini alacağı düşüncesine tamamen katılmayan/katılmayan öğrencilerin oranı %73,5’dir. Bu sonuçlar alandaki diğer çalışmalarla uyumlu görünmektedir.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümünde öğrenim gören 265 (216 kız %81,50, 49 erkek %18,49) öğrencinin %90,3’ü yüz yüze eğitimi tercih etmektedir. Öğrencilerin %87,5’i uygulamalı dersler için, % 78,5’i ise teorik dersler için uzaktan eğitimin verimliliğini düşük bulmaktadır (Yılmaz, 2020). 593 Spor Bilimleri öğrencisi üzerine yapılan bir çalışmaya göre ise “İzolasyon günleri olmasaydı normal şartlarda uzaktan eğitimi ister miydiniz?” sorusuna hayır diyenlerin oranı (n=453) %76,5’tir (Aktaş vd. 2020, s. 5). Bir diğer çalışmada (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümünde yapılan araştırma) elde edilen sonuçlara göre, öğrenciler (toplam 254 öğrenci) çevrimiçi (online)/uzaktan eğitim yaklaşımını sıkıcı (%46,7) bir yöntem olarak düşünmektedirler. Muhasebe

derslerini Covid-19 pandemi dönemi sonrasında çevrimiçi (online)/uzaktan eğitim yaklaşımıyla almak istememektedirler (%57,5) (Serçemeli ve Kurnaz, 2020). Pamukkale üniversitesinde 2835 öğrenci üzerine yapılmış bir çalışmada öğrenciler pandemi döneminde çevrimiçi öğretim faaliyeti kararlarını daha olumlu karşılarken, pandemi sonrası uzaktan eğitime devam edilmesi konusunda olumsuz görüşler belirtmektedirler (Sarıtaş ve Barutçu, 2020). 3655 veli üzerine yapılan bir çalışmada ise örgün eğitim daha değerli görülmektedir (%92,40) (Yılmaz vd. 2020). Türkiye dışındaki bazı ülkelerde yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür. Örneğin Pakistan'da yapılan bir araştırmada öğrencilerin çoğunun (% 71,4) çevrimiçi öğrenmenin geleneksel öğrenmeden daha motive edici olduğu fikrine karşı oy kullandığı görülmektedir (Adnan ve Anwar, 2020).

Araştırmamızın önemli görülen sonuçlarından biri de uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşlerdir. Öğrenciler yoğun olarak salgın dönemi derslerin devam etmesini, ders kayıtlarını tekrar izleyebilme özelliğini ve ev rahatlığını uzaktan eğitimin avantajları olarak görmektedir. Dezavantaj olarak ise internet sorunları, verimsizlik, dikkat/odaklanma sorunları ve iletişim eksikliği gösterilmektedir.

Uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin elde edilen verilerin diğer çalışmalarda benzerlikler gösterdiği görülmektedir. Literatürde yer alan çalışmalarda tekrar dinleyebilme, rahatlık, verimlilik ve derslere devam edebilme avantaj olarak, odaklanma sorunları, sosyalleşme, hocalarla iletişim kurma sorunları dezavantaj olarak ön plana çıkmaktadır (Arı ve Kanat, 2020; Ekiz, 2020; Karatepe vd., 2020).

Akademisyen ve öğretmenler üzerine yapılan çalışmalarda da tekrar izleme özelliği, teknolojiyi kullanmayı teşvik etmesi, öğrencileri araştırmaya teşvik etme, salgın dönemi derslerin devam edebilmesi ve rahatlık avantaj olarak belirtilirken, etkileşim azlığı, dikkat dağınıklığı, internet sorunları, derse katılım düşüklüğü ve kontrol sorunları dezavantajlar olarak dile getirilmektedir (Bakioğlu ve Çevik, 2020; Çakı ve Akyavuz, 2020; Doğan ve Koçak, 2020; Fidan, 2020; Kurnaz ve Serçemeli, 2020). Okul yöneticileri ise çoğunlukla iletişimden kaynaklı sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir (Akyavuz ve Çakın, 2020).

Yurt dışında yapılan birkaç örnek çalışmada salgın dönemi derslerin devam edebilmesi, öğrencileri cesaretlendirmesi, öğrencileri daha teşvik edici olması, tekrar izleme imkanı ve rahatlık avantaj olarak, internet sorunları, yüksek maliyetli teknolojik ihtiyaçlar, uygulamalı derslerin yapılamaması, konsantrasyon düşüklüğü, disiplin sorunları, ödev ve sınavlarda karşılaşılan sorunlar dezavantaj olarak belirtilmektedir (Demuyakor, 2020; Moawad, 2020; Mukhtar et. al, 2020).

Pandemi öncesi yurt dışında gerçekleştirilen bir çalışmanın sonuçları ise avantaj ve dezavantajlar konusundaki düşüncelerin yalnızca pandemi dönemiyle sınırlı olmadığını göstermektedir. 2014 yılında yüzyüze ve çevrimiçi kursları tercih eden öğrenciler üzerine yapılan bu araştırmaya göre öğrenciler, çevrimiçi kurslarda eğitmen varlığının daha düşük seviyelerde olduğunu ve "kendi kendilerine öğretmeleri" gerektiğini bildirmektedirler. Bu nedenle çoğu öğrenci yalnızca "kolay" akademik konuları çevrimiçi olarak almayı tercih ederken "zor" ya da "önemli" konuları yüz yüze almayı tercih etmektedir. Öğrenciler, çevrimiçi kurs alma nedenlerini esneklik, evde rahatlık, zaman tasarrufu ve verimlilik olarak belirtmektedirler. Genel olarak, çoğu öğrencinin çevrimiçi öğrenmenin sağladığı esnekliği ve evde konaklamayı büyük ölçüde takdir etmesine rağmen, çok azı eğer mümkünse tüm derslerini çevrimiçi olarak alacaklarını söylemektedir. Öğrenciler, en azından bazı dersleri yüz yüze alma nedenleri olarak ise kampüs ve akranları ile bağlantı kurmayı ve daha güçlü öğrenci-eğitmen bağlantısını işaret etmektedir. Eğitmenin etkisinin azalması, dersin zor ve önemli olarak görülmesi öğrencilerin yüz yüze eğitimi tercih etmelerini destekleyen unsurlardır (Jaggars, 2014). Çalışmamızda elde ettiğimiz avantaj ve dezavantajına ilişkin düşünceler pandemi öncesi yapılan bu araştırma ile benzer gözükmektedir.

Sonuç

Teknoloji toplumları değiştiriyor. Aile, siyaset, din, ekonomi, eğitim olmak üzere temel kurumlar ve tüm sosyal ilişkiler değişime uğruyor. Bu değişimin bilgisayar teknolojisinin ve internetin gelişmesiyle daha da hızlandığı söylenebilir. Eğitim kurumu ve okul hem teknolojiyi ortaya çıkaran bilginin üreticisi konumunda olması hem de teknolojiyle daha ilgili olan genç kuşakları içermesi sebebiyle toplumsal değişimlere daha hassastır. Bu kapsamda 90'lar sonrası gelişen teknolojiyle

beraber eğitimin gelecekte çok köklü değişimlere uğrayacağı yönünde düşünceler üretilmektedir. Özellikle okulun yapısında değişimler ve eğitimin internetle okul dışına çıkarak tüm yaşamı kapsayan bir dönüşümü öngörülmektedir (Doğan, 2012, s. 428). Bu öngörü ya da düşüncelerin bir ölçüde gerçekleştiği de söylenebilir. Okullar hala önemini korumakla beraber, sanal ortamda kursların, derslerin, konferansların yapıldığına tanık olmaktadır. İnsanlar gitmeyi hayal edemedikleri ülke ve üniversitelerden bu şekilde dersler alabilmekteler. Gelecekte bunun çok daha ilerisinde bir değişimin olması ihtimali yüksek görünmektedir.

Kısaca eğitim kurumundaki var olan değişim salgın dönemiyle daha görünür hale geldi. Tüm dünyada etkisini gösteren salgınla beraber uzaktan eğitim uygulamaları hızlı bir şekilde devreye girdi. Türkiye bu duruma en hızlı ve olumlu cevap veren ülkelerden biri oldu. Hiç kuşkusuz teknolojiyi salgın öncesi yoğun olarak kullanan ülke ve okulların süreci daha sağlıklı yürüttüğü görülmektedir. Ancak Türkiye'nin salgın döneminde eğitimi yönetme konusunda ön sıralarda yer aldığını söylenebilir.

Bu kapsamda Ordu üniversitesinde sosyoloji ve BESYO öğrencilerini kapsayan bu araştırma öğrencilerin gözünden eğitim kurumundaki değişimi ortaya koymaya çalışmaktadır. Araştırma sonuçları öğrencilerin salgın dönemi açısından uzaktan eğitimi orta düzeyde başarılı bulduğunu göstermektedir. Ancak öğrencilerin büyük çoğunluğu yüz yüze eğitimi tercih etmektedirler. Dolayısıyla okulun öğrenciler için önemini koruduğu görülmektedir. Öğrencilerin yüz yüze eğitim tercihi nedenlerinde ve uzaktan eğitimin dezavantajlarında sosyalleşme, hocalarla iletişim, derslerde etkileşim ve disiplin gibi ifadelerle başvurmaları okulun eğitimin önemli bir parçası olduğunu kanıtlamaktadır. Araştırma sonuçları gelecekte de okulun mevcut önemini öğrenciler adına koruyacağını göstermektedir. Bunun en önemli nedeni de eğitimin insan ilişkileri temelinde yapılmasıdır. Açıklı uçlu sorularda iletişim, sosyalleşme, derslerde etkileşim gibi cevaplar eğitimin insani özelliklerini vurgulamaktadır. Bu temelde yüzyüze eğitimin vermiş olduğu etkileşimi teknolojinin tam olarak sağlayabilmesi pek mümkün görülmemektedir.

Sonuç olarak salgın dönemi bizlere uzaktan eğitimi daha iyi deneyimleyerek olumlu ve olumsuz yönlerini görmememizi sağlamıştır. Bu kapsamda yürütülen çalışmaların da yol göstericiliğiyle gelecekteki eğitim modeline daha hazır hale geleceğimiz söylenebilir.

Kaynakça

- Aktaş, Ö. vd. (2020). Covid-19 Virüsünden Kaynaklanan İzolasyon Günlerinde Spor Bilimleri Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Akyavuz, K. E. ve Çakın, M. (2020). Covid-19 Salgınlarının Eğitime Etkisi Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 723-737.
- Adnan, M. and Anwar, K. (2020). Online Learning Amid The COVID-19 Pandemic: Students' Perspectives. *Journal of Pedagogical Sociology and Psychology*, 2(1), 45-51.
- Arı, A. G. ve Kanat, M. H. (2020). Covid-19 (Koronavirüs) Üzerine Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı, 459-492.
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Banar, K. ve Fırat, M. (2015). Bütüncül Bir Bakıştan Açık Ve Uzaktan Eğitim: Türkiye Özeli, *MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Dergisi*, Yeğitek Uzaktan Eğitim Özel Sayısı 12, 18-21.
- Bozkurt, A. (2020a). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Süreci Ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal Ve Yeni Eğitim Paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Bozkurt, V. (2020b). Pandemi Döneminde Çalışma: Ekonomik Kaygılar, Dijitalleşme ve Verimlilik. D. Demirbaş vd. (Ed). *Covid-19 Pandemisinin Ekonomik, Toplumsal Ve Siyasal Etkileri* (içinde 115-136). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi.

- Çakın, M. ve Akyavuz, K. E. (2020). Covid-19 Süreci Ve Eğitime Yansımaları: Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186.
- Demuyakor, J. (2020). Coronavirus (COVID-19) and Online Learning in Higher Institutions of Education: A Survey of the Perceptions of Ghanaian International Students in China. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 10(3), <https://doi.org/10.29333/ojcm/8286>
- Di Pietro, G., Biagi, F., Costa, P., Karpiński Z., Mazza, J (2020). *The Likely Impact Of COVID-19 On Education: Reflections Based On The Existing Literature And International Datasets*. EUR 30275 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg , 2020, ISBN 978-92-76-19937-3, doi:10.2760/126686, JRC121071
- Doğan, İ. (2012). *Eğitim Sosyolojisi*, 2. Basım. Ankara: Nobel Yayınları.
- Doğan, S. ve Koçak, E. (2020). EBA Sistemi Bağlamında Uzaktan Eğitim Faaliyetleri Üzerine Bir İnceleme. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(14), 110-124.
- Ekiz, M. A. (2020). Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Karantina Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşleri (Nitel Bir Araştırma). *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(ÖS1), 1-13.
- Eroğlu, F. ve Kalaycı N. (2020). Üniversitelerdeki Zorunlu Ortak Derslerden Yabancı Dil Dersinin Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamalarının Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18 (1), 236-265.
- Fidan, M. (2020). Covid-19 Belirsizliğinde Eğitim: İlkokulda Zorunlu Uzaktan Eğitime İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 24-43.
- Jaggars, S. S. (2014). Choosing Between Online and Face-to-Face Courses: Community College Student Voices. *American Journal of Distance Education*, 28(1), 27-38.
- Jena, P. K. (2020). Impact of Covid-19 on Higher Education in India. *International Journal of Advanced Education and Research*. 5(3), 77-81.
- Karakaş, M. (2020). Covid-19 Salgınının Çok Boyutlu Sosyolojisi ve Yeni Normal Meselesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 40(1), 541-573.
- Karatepe, F. vd. (2020). Öğretmen Adayları Senkron Uzaktan Eğitime Nasıl Bakıyor? Bir Anket Çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274.
- Kurnaz, E. ve Serçemeli, M. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim ve Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açıkları Üzerine Bir Araştırma. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(3), 262-288.
- Moawad, R. A. (2020). Online Learning During the COVID- 19 Pandemic and Academic Stress in University Students. *Revista Românească Pentru Educație Multidimensională*, 12(1), 100-107.
- Mukhtar, K. et. al (2020). Advantages, Limitations and Recommendations for Online Learning During COVID-19 Pandemic Era. *Pak J Med Sci*, 36(COVID19-S4), 27-31.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada Ve Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (5), 376-394.
- Sarıtaş, E. ve Barutçu, S. (2020). Öğretimde Dijital Dönüşüm Ve Öğrencilerin Çevrimiçi Öğrenmeye Hazır Bulunuşluluğu: Pandemi Döneminde Pamukkale Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi*, 11(1), 5-22.
- Serçemeli, M. ve Kurnaz, E. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açıkları Üzerine Bir Araştırma. *Journal of International Social Sciences Academic Researches Dergisi*, 4(1), 40-53.
- Tezcan, M. (2016). *Eğitim Sosyolojisi*, 16. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- UN (United Nations) (2020). *Policy Brief: Education During COVID-19 And Beyond*. August.

- Yılmaz, E. vd. (2020). *Veli Algısına Göre Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecinin Niteliği*, Konya: Palet Yayınları.
- Yılmaz, N. A. (2020). Yükseköğretim Kurumlarında Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitim Durumu Hakkında Öğrencilerin Tutumlarının Araştırılması: Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü Örneği. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(1), 15-20.

Extended Abstract

This paper investigated students' views and attitudes towards distance learning during the COVID-19 pandemic. The sample consisted of 276 students (168 women and 108 men) from the sociology department (n=118) and physical education and sports vocational school (PESVS) (n=158) of Ordu University. Participants were recruited by using purposive sampling. The study is limited to the views and attitudes of students from the sociology department and PESVS because the sociology department offers mostly theoretical courses, while PESVS offers mostly applied courses.

The study adopted a survey method, which is a quantitative research design. Data were collected online (Google Forms). The questionnaire consisted of 30 closed-ended and three open-ended questions. The data were analyzed using descriptive analysis.

The minimum sample size was calculated as 255. Therefore, the goal was to recruit as many participants as possible to reach the minimum sample size. Two hundred and eighty-eight students filled out the questionnaires. Twelve questionnaires were excluded due to various reasons. Therefore, the final sample consisted of 276 students (168 women and 108 men) from the sociology department (n=118) and PESVS (n=158).

Participants were first-graders (n=68), second-graders, (n=97), third-graders (n=55), or fourth-graders (n=56). More than half the participants (65.2%) had a moderate income. Ninety-six participants (34.8%) lived in districts, 59.8% lived in apartments or gated communities. The parents of the majority of the participants (74.3%) owned the apartments they lived in.

More than half the participants (64.1%) had their own rooms. Only fourteen participants (5.4%) stated that their parents did nothing to provide them with a quiet environment. One hundred and ten (39.9%) participants stated that their parents supported them fully. The results show that most participants (85.5%) are supported and provided with a quiet environment by their parents.

More than half the participants (59.1%) did not have computers. More than half the participants (59.8%) attended classes on their smartphones. Less than half the participants (40.2%) used mobile Internet.

Forty-one participants (14.9%) never missed classes, whereas 43.8% sometimes missed classes. The results show that more than half the participants (58.7%) kept up with most of the classes. Less than half the participants (39.5%) watched the classes again. One hundred and eighteen (43.1%) participants made no time to study, suggesting a lack of motivation. More than half the participants spent time either on the Internet (37.7%) or doing chores (31.2%).

The majority of the participants (92%) preferred face-to-face learning, mostly due to efficiency and productivity concerns (n=107), concentration problems (n=33), clarity (n=30), and communication (n=25). Twenty-two participants preferred distance learning because of the comforts of the home (n=14), efficiency and productivity (n=3), and access to online classes (n=2).

Participants considered distance learning to be of moderate quality (40.2%) and either inefficient (32.9%) or very inefficient (30.4%). This result shows that more than half the students (55.8%) do not feel like students. More than half the participants (61.2%) disagreed with the possibility of distance learning becoming permanent. Therefore, we can state that students see school as an essential component of education despite advances in technology.

The majority of the participants (80.1%) thought that distance learning adversely affected their performance, while more than half the participants (52.9%) believed that distance learning did not affect their teachers' performance.

The participants' views of the advantages and disadvantages of distance learning are also reported by the participants. Their views on the advantages of distance learning were that it allowed them to attend classes from

the comforts of their homes (31.5%) and continue their education during the pandemic (17.4%). A quarter of the participants (23.6%) stated that distance learning had no disadvantages. According to those who preferred face-to-face learning, distance learning allowed them to attend classes from the comforts of their homes (32.3%), continue their education during the pandemic (18.5%), and watch classes again (11.4%), and provided flexibility (5.5%), affordability (3.5%), and faster and more clear learning (2.4%). Sixty-three participants who preferred face-to-face learning (24.8%) stated that distance learning had no advantage. Twenty-two participants preferred distance learning because it provided flexibility (n=6) and faster and more clear lectures (n=3) and allowed them to watch classes again (n=5), attend classes from the comforts of their homes (n=5), and continue their education during the pandemic (n=1). Two of them stated no advantage.

According to participants, the disadvantages of distance learning were Internet issues (22.8%), inefficiency (19.9%), lack of discipline/too much comfort (11.2%), and concentration problems (10.5%). Participants who preferred face-to-face learning stated the disadvantages of distance learning as Internet issues (21.3%), inefficiency (21.3%), concentration problems (13%), lack of discipline/too much comfort (11.4%), and lack of an environment for discussion and communication (9.7%). Participants who preferred face-to-face learning also stated that distance learning prevented them from understanding subjects (6.1%), was not a good fit for applied courses (2.1%), and caused asociality (4.3%). Of those who preferred distance learning (n=22), nine (40.9%) talked about Internet issues, while six (27.3%) stated no disadvantages. Two participants talked about the lack of discussion and communication, while two others addressed the lack of discipline/too much comfort as the disadvantage of distance learning.